

DE CHOUETTE

Willemsfonds Schaarbeek - Evere - Sint-Joost

Driemaandelijks tijdschrift van het Willemsfonds Schaarbeek - Evere - Sint-Joost-Ten-Node - Erkenningsnummer P927265 - Afgiftekantoor Brussel X - De Chouette
 Verantwoordelijke Uitgever: Pieter-Jan De Coster, Henry Villardstraat 15, bus 2, 1030 Schaarbeek - Tel. 0490 47 66 79 - E-mail: pjdecoster@willemsfondsbrussel.be - Website: www.willemsfonds.be

Nr. 03
 juni '22

Voorwoord

Beste leden en sympathisanten,

Wat is onze afdeling, net als het Willemsfonds in het algemeen, blij om jullie de afgelopen maanden weer talrijk te hebben mogen ontvangen op veel van onze activiteiten.

Samen met het Willemsfonds Brussels Hoofdstedelijk Gewest sloeg onze afdeling de handen in elkaar voor het organiseren van "The Brussels Concertband – Back in Town", een concert dat deze keer plaatsvond in de KVS. Leden en sympathisanten tekenden op zondag 15 mei massaal present, en maakten er samen met de bandleden en onze vrijwilligers een spetterende namiddag van!

Ook de verschillende Bach concerten die onze afdeling in samenwerking met cultuurhuis Flagey aanbood konden op heel wat belangstelling rekenen.

Het patrimonium binnen onze eigen gemeenten hebben wij de afgelopen maanden tevens in de

schijnwerpers gezet, en dit onder de vorm van een modernistische wandeling te Evere en een bezoek achter de schermen van het prachtige Schaarbeekse atelier Colpaert.

Wie de komende maanden samen met onze afdeling nog Brusselse parels wenst te ontdekken, kan zich alvast inschrijven voor geleide bezoeken aan de Sint-Servaaskerk, het Charliermuseum en de Molen van Evere, waarover wij jullie verder in dit blad graag meer info bezorgen.

Veel leesplezier, en tot snel!

Pieter-Jan De Coster & Michaël Tchongrack
 Voorzitter & penningmeester Willemsfonds
 Schaarbeek-Evere-Sint-Joost-ten-Node

Foto wedstrijd

Voor onze 2e fotowedstrijd ontvingen wij heel wat inzendingen! De winnaars werden ook deze keer in de bloemetjes gezet met een echt kwaliteitsproduct, Mannekenpis Jenever van de Schaarbeeks stokerij Fovel. Bij deze zetten wij alvast graag enkele winnaars in the picture! Proficiat Ariana en Pieter uit Schaarbeek, op de foto van onze vorige wedstrijd stond inderdaad de witloofboer op het gemeentehuis van Evere.

Voor onze derde fotowedstrijd dagen wij jullie graag uit met onderstaande foto. Weet jij waar dit mooi standbeeld te bezichtigen valt en wat de betekenis ervan is? Aarzel dan zeker niet en stuur jouw antwoord via pjdecoster@willemsfondsbrussel.be De eerste 3 maken kans op een heel mooie prijs!

Wist je dat...

... Schaarbeek een nieuwe koffiebranderij heeft?

Café Colombia, is de nieuwe aanwinst in Schaarbeek wat betreft authentieke en unieke biokoffie!

Café Colombia, (gelegen aan het Verboekhovenplein of "de cage aux Ours") opende enkele maanden geleden de deuren, en het is nu al een waar succes te noemen! Men kan er proeven van 11 verschillende koffiesmaken komende uit onder andere Mexico, Brazilië en Ethiopië.

Café Colombia is meer dan een gewone koffiebranderij, het is een echt concept. Naast het schenken van heerlijke koffie geven ze ook workshops. Zo is er "Café en casa", voor zij die willen leren koffie te serveren om er thuis het beste uit te halen. Of de workshop "Sensory skills" waarbij deelnemers een introductie krijgen tot de cuppingmethode en de technieken om koffie te beoordelen en verschillende koffiesmaken van elkaar te onderscheiden.

Als kers op de taart kan je bij Café Colombia ook online jouw koffie bestellen, en wordt hij onmiddellijk aan huis geleverd! Wat wens je nog meer?

- 🕒 Zaterdag 3 september om 14u
- 📍 Maarschalk Fochlaan 89, 1030 Schaarbeek
- 💰 GRATIS & €3 niet-leden
- 📧 Inschrijven via pjdecoster@willemsfondsbrussel.be

 [Cafe Colombia Roastery Shop](#)

 [instagram.com/cafecolombiaroasteryshop](https://www.instagram.com/cafecolombiaroasteryshop)

Onze hotspot!

LA PIOLA PIZZA – Voor wie in Brussel wenst te genieten van lekkere pizza, is La Piola Pizza the place to be! Gelegen in de schaduw van de Sint-Joostkerk kan men hier van dinsdag tot en met zaterdag, zowel 's middags als 's avonds terecht voor de betere Napolitaanse pizza. In de zomer kan men hier tevens genieten op het gezellige terras.

📍 Sint-Joostplein 8, 1210 Sint-Joost-ten-Node

Onze activiteiten

Geleid bezoek Molen van Evere

Op zaterdag 27 augustus brengt ons Willemsfonds Schaarbeek-Evere-SJtN een bezoek aan de expo 'Food and the City'. De stad voeden, vroeger en nu'. 'Food and the City' schetst een beeld van de historische evolutie van de voedselvoorziening van steden en werpt een blik op de hedendaagse uitdagingen om een stad van voedsel te voorzien. Deze tentoonstelling vindt plaats in de het Museum van de Molen te Evere.

- 🕒 Zaterdag 27 augustus om 14u
- 📍 Windmolenstraat 21, 1140 Evere
- 💶 leden €3 & €5 niet-leden
- 📧 Inschrijven via pjdecoster@willemsfondsbrussel.be

Geleid bezoek aan de Vroegmarkt

Op 1 september trekken we 's ochtends naar de Vroegmarkt, ook wel de "buik van Brussel" genoemd. Een gids neemt ons mee op avontuur door de gigantische hallen, en zal ons ondertussen allerlei informatie verschaffen en weetjes vertellen. Bovendien kunnen deelnemers na de rondleiding ook inkopen doen bij de vele aanwezige handelaars. Plaatsen zijn beperkt, er snel bij zijn is dus de boodschap!

- 🕒 Donderdag 1 september 2022 om 5u (vijf uur s'ochtends)
- 📍 Mabru, Werkhuizenkaai 22/23, 1000 Brussel
- 💶 leden €3 & €5 niet-leden
- 📧 Inschrijven via hans@willemsfondsbrussel.be

Workshop koffiebranden bij Café Colombia

Onze Willemsfondsafdeling nodigt jullie graag uit voor een workshop koffiebranden bij Café Colombia. Zin om te leren hoe koffie te proeven, branden en serveren? Aarzel dan zeker niet en schrijf je snel in, plaatsen zijn beperkt!

- 🕒 Zaterdag 3 september om 14u
- 📍 Maarschalk Fochlaan 89, 1030 Schaarbeek
- 💶 GRATIS & €3 niet-leden
- 📧 Inschrijven via pjdecoster@willemsfondsbrussel.be

Geleid bezoek Sint-Servaaskerk Schaarbeek

Deze neogotische kerk, gebouwd tussen 1871 en 1876 aan de hand van architect Hansotte, mag zich na een grondige renovatie opnieuw tot één van de mooiste landmarks van Schaarbeek rekenen. Binnenin vindt men onder andere het grootste kerkorgel van Brussel, in 1953 gebouwd door orgelbouwer Klais uit Bonn.

- 🕒 Zaterdag 24 september om 10u
- 📍 Louis Bertrandlaan, 1030 Schaarbeek
- 💶 €3 leden & €5 niet-leden
- 📧 Inschrijven via pjdecoster@willemsfondsbrussel.be

EEN KLEINE GESCHIEDENIS VAN HET STEDELIJK LIBERALISME

IN SCHAARBEEK

DOOR JOHAN BASILIADES

Het Willemsfonds zag het daglicht in Schaarbeek in 1879 onder impuls van de dichter Emanuel Hiel. Het Willemsfonds baadde in de liberale burgerlijke cultuur die de het stedelijk leven domineerde in de XIXe eeuw. We blikken in enkele afleveringen terug op de geschiedenis van dit stedelijk liberalisme. In DEEL 1 lazen we hoe de Ezelsgemeente tussen 1830 en 1860 een stad werd en hoe dit ervoor zorgde dat de partijpolitiek ca 1860 haar intrede in Schaarbeek maakte met de verkiezing van de eerste liberale burgemeester en de oprichting van La réunion électorale de Schaarbeek. Dit was de voorloper van de hedendaagse liberale beweging en partijen in de gemeente.

DEEL 2: Over Henri Bergé en over het stemrecht

Henri Bergé, De schaduwburgemeester.

De Réunion électorale, later Association libérale, was een typische liberale kiesvereniging. Het was geen gestructureerde partij, zoals later de conservatieve Katholieke Partij of de socialistische Werkliedenpartij, maar eerder een los netwerk van kandidaten die zich achter het beknopt zespuntenprogramma van 14 juni 1846 konden scharen (aangenomen op het stichtingscongres van de Liberale Partij). Samengetvat willen deze liberalen dat de overheid los staat van de invloed van de kerk, dat ook de stedelijke kleine burgerij stemrecht verwerft, dat ook mensen met een diploma en een liberaal beroep stemrecht verwerven, dat er openbaar niet-confessioneel onderwijs wordt georganiseerd, dat de ongunstige indeling van kieskringen in de steden wordt herzien, en dat de levensomstandigheden van de arbeiders worden verbeterd. Dit is ook de politieke achtergrond waarop de lokale Schaarbeekse politiek zich afspeelt.

In 1868 wordt Henri Bergé de voorzitter van de Association libérale van Schaarbeek. Hij blijft aan tot 1895. Hij is bijna 30 jaar lang de sterke man van de liberalen zonder ooit zelf burgemeester te worden. Hij is de schaduwburgemeester. Hij is professor scheikunde aan de ULB, en heeft samen met de gebroeders Solvay het recept voor soda ontwikkeld. Hij zal rector van de ULB worden. Vanaf 1870 is hij ook lid van de Kamer van Volksvertegenwoordigers. Zijn politiek CV is dat van de archetype XIXe eeuwse vroege radicaal.

- Lid van l'Affranchissement, een vereniging dat niet kerkelijke begrafenissen mogelijk maakt
- Lid van de Loge Les amis de l'Union et du Progrès Réunis
- Lid van La libre Pensée, ter bevordering van de lekenstaat
- Medeoprichter met Karel Buls van de Onderrichtbond/Ligue de l'Enseignement
- Lid van de Vlamingen Vooruit!
- Auteur voor la Revue Trimestérielle
- Stichtend lid van Le Libre Examen

Bij de referenties onderaan de CV lezen we: bevriend met de Parijse bannelingen in Brussel ten tijde van Napoleon III: Paul Deschanel, Louis Blanc, Victor Hugo en Joseph Proudhon. Pennevriend van alle nationalistische, radicale en liberale vrijheidsstrijders en vogue in Europa, zoals Mazzini, Garibaldi en Kossuth.

Zijn medestanders in de Schaarbeekse politiek zullen ons bekend voorkomen. Je leest hun namen, zoals we zullen zien, dagelijks in op Schaarbeeks stratenplan. Maar het is Bergé die de dirigent is in Schaarbeek. Het stemrecht

De liberalen zijn dus voor de uitbreiding van het stemrecht, maar niet voor het algemeen stemrecht. Je moet bekwaam zijn om te stemmen, menen ze. Dat houdt in dat je financieel en intellectueel onafhankelijk bent, vooral onafhankelijk van de invloed van de pastoor. De meest radicale zullen er finaal een draai

aan geven met wat ze het verlicht algemeen stemrecht noemen: "stemrecht voor iedereen die kan lezen en schrijven + algemeen verplicht onderwijs = algemeen stemrecht". Het verplicht onderwijs is dan bij voorkeur niet-confessioneel onderwijs in hun ogen om de invloed van mijnheer pastoor in te tomen.

De hele XIXe eeuw voeren liberalen strijd met de katholieken hierover. Maar ook onder elkaar, onder liberalen. Omdat zo weinig inwoners ook stemrecht hebben, is elke verkiezing in de gemeente een nek aan nek race dat zich op enkele tientallen stemmen verschil afspeelt tussen 1860 en 1884.

Van 1864 tot 1873 volgt Eugène Dailly burgemeester Gendebien op. Bergé wordt de sterke man. Het zal opvallen dat vrouwen totaal ontbreken tot zeer recent in ons verhaal. Naast hem zijn de sterke liberale mannen: Joseph Brandt, Ernest Discailles, Ernest Laude, Julius Hoste (de stichter van Het laatste Nieuws en vader van de liberale minister Julius Hoste Jr.). In 1873 moet volgens de verkiezingsuitslag Ernest Laude burgemeester worden. De Belgische regering benoemt echter een katholiek gezinde burgemeester in zijn plaats: Guillaume Kennis. De spanning is te snijden. In 1875 winnen de liberalen wederom de verkiezingen met 89 stemmen verschil. Bergé wordt schepen van onderwijs. In 1878 moet de regering de lokale verkiezingen annuleren wegens verkiezingsfraude van de katholieke lijst. De spanning neemt toe. De verkiezingen worden overgedaan en in 1879 wordt Achile Colignon de nieuwe liberale burgemeester na een eclatante verkiezingsoverwinning onder leiding van Henri Bergé. Colignon blijft aan tot 1891.

In 1884 wordt voor het eerst het door de liberalen bepleite capacitair of bekwaamheidskierrecht toegepast in Schaarbeek. Naast kiezers die stemrecht hebben op basis van de cijns (de betaalde belasting), kan

je ook kiezer zijn op basis van je diploma, je beroep of functie die enige verantwoordelijkheid uitstraalt (ploegbazen, onderofficieren, voorzitters van verenigingen) of op basis van een kiesbekwaamheidsexamen. Klinkt verdacht vandaag, klonk progressief toen. Van de in totaal 3482 kiezers waren er 158 die dat deden na het slagen van het kiesbekwaamheidsexamen. Er waren in totaal 833 bekwaamheidskiezers. De totale bevolking schommelde rond de 45.000 inwoners. Kiezers waren altijd mannen, nooit vrouwen. De uitbreiding van het stemrecht zorgt voor een blijvend liberaal overwicht. Voor Bergé en de zijnen is de strijd voor de uitbreiding van het stemrecht hiermee beslecht. De uitbreiding van het onderwijs zal op termijn de rest van de weg wel afleggen. En dus scheuren ook lokaal de nog radicalere liberalen zich af van de Ligue Libérale van Henri Bergé. Ze verenigen zich in de Cercle Progressiste van de industrieel Auguste Lambiotte, de latere schepen van onderwijs Charles Gilisquet en de arbeider-typograaf Emile Wittmann. Deze progressisten dienen lokaal in Schaarbeek een lijst in samen met de Ligue Ouvrière, een onderdeel van de nieuwe socialistische Werkliedenpartij. Deze gezamenlijke lijst steunt vervolgens de Lijst van de Ligue libérale. De zogenaamde antiklerikalen zijn overduidelijk in de meerderheid in Schaarbeek binnen het uitgebreid kiezerskorps, maar hopeloos verdeeld tussen doctrinair van de Ligue (ruim 60% van de antiklerikale stemmen), en de progressisten en socialisten (goed voor 40% samen). Het in eerste instantie strategisch bondgenootschap tussen wat we vandaag rechts liberalen, links liberalen en socialisten zouden noemen, zal zeer lang, tot aan de Tweede Wereldoorlog stand houden en het lokale beleid ook inhoudelijk sterk bepalen. Deze samenwerking onder impuls van Henri Bergé vormt de basis van het lokaal uitgesproken stedelijk liberalisme.

in **deel 3** zullen we kennis maken met twee buitenbeentjes, Haeck en Hiel.

Deel 4 zal het stedelijk liberalisme proberen te omschrijven.

Deel 5 gaat over Le faubourg des artistes en La cité des écoles. Kunst en onderwijs dus.

In **deel 6** maken we met Fernand Blum, de laatste radicaal, de transitie naar vandaag.

Interview met... Bon

Met het Willemsfonds bezochten wij Audrey Kundi en Moza Gwiza van BON, het bureau voor integratie en inburgering, wiens kantoor gelegen is op het Colignonplein te Schaarbeek. Tijdens ons bezoek aan het kantoor stonden Audrey en Moza ons graag te woord.

Dag Moza en Audrey, BON – Bureau voor integratie en Inburgering. Een mondvul. Wie is BON en Wat doet BON precies?

Audrey : *BON is het Brussels onthaalbureau voor integratie. We bestaan sinds 2004 en zijn sinds 2015 onderdeel geworden van de Vlaamse overheid. Onze kantoren bevinden zich hier en in Anderlecht. We zijn een organisatie bestaande uit meer dan 100 werknemers die zich inzetten om 'nieuwkomers' (mensen die pas in Brussel zijn aangekomen), maar ook 'oudkomers', (mensen van een andere origine die al langer in Brussel wonen), duidelijke en juiste informatie te geven over het leven, werken en wonen in Brussel en België. Wie de taal, cultuur, eigen rechten en plichten niet kent, zal heel moeilijk zijn plaats in de samenleving vinden. Wij willen onze doelgroep hierbij ondersteunen. Bij BON zetten we ons in voor een samenleving waarin iedereen, ongeacht herkomst of achtergrond, gelijke kansen krijgt. Dat vraagt inspanningen, van iedereen! Onze slogan is dan ook "s'informer pour mieux participer".*

Jullie gaven het al aan, taal is een belangrijk aspect. Maar BON biedt meer aan dan alleen taalcursussen?

Moza : *Klopt. In samenwerking met het Huis van het Nederlands bieden we lessen Nederlands aan, maar ons werk gaat veel verder dan dat. De taalcursus is slechts een onderdeel van ons programma.*

Zo beginnen we eerst met de cursus 'Maatschappelijke oriëntatie'. Hier komen aspecten zoals wonen, sociale zekerheid, mobiliteit, enz... aan bod. In een tweede fase beginnen we met de 'Nederlandse taallessen'. Hierbij verwijzen we hen graag door naar het Huis van het Nederlands.

Tenslotte is er de cursus 'Economische zelfredzaamheid'. In deze fase verwijzen we de cursisten door naar Actiris, waar ze zich kunnen inschrijven. Deze fase is een hele boterham!

Cursussen over wonen en leven in Brussel, de sociale zekerheid, enz., zijn complexe zaken. Hoe brengen jullie die info over?

Audrey: *Het is zo dat wij bij BON het principe hanteren dat iedereen les moet krijgen in zijn of haar moedertaal. We willen verzekeren dat iedereen die we info verschaffen deze ook effectief verstaat. Het inburgeringsprogramma geven wij in ongeveer 20 verschillende talen. Op (taalvlak blijven we ook uitbreiden. Binnenkort gaan we van start met twee nieuwe talen: Portugees en Albanees.*

Daarnaast is er nu ook een specifiek aanbod voor Oekraïners waarbij we een programma in het Oekraïns en Russisch hebben.

Sinds 1 juni is het inburgeringstraject verplicht geworden in Brussel. Zal dat een grote impact hebben op jullie werking?

Moza: *Het klopt inderdaad dat het sinds 1 juni verplicht is geworden. Daarvoor was het vrijwillig voor iedereen, maar we hadden toch al zo'n 3000 inschrijven per jaar. We zijn er dus helemaal klaar voor!*

Bedankt Moza en Audrey!

In the spotlight

In deze rubriek zetten wij graag een lokale vereniging of persoon uit het verenigingsleven uit één van onze 3 gemeenten in de spotlights.

Deze keer laten wij jullie graag kennismaken met Koninklijke harmonie Sint-Cecilia uit Evere! Het was in oktober 1865 dat de harmonie boven de doopvont gehouden werd, en dit onder de naam Koninklijke Fanfaren van Evere. Enkele Everse vooraanstaanden maakten een concert van de Schaarbeekse Cercle Weber mee, onder leiding van de dirigent Willebrord van Perck. Ze waren zo onder de indruk dat ze in de Cour Royale, beneden aan de Lindestraat te Evere, de Koninklijke Fanfaren van Evere te stichten. De heer Hugo Van Leeuw, directeur van het Krankzinnigengesticht van Evere werd aangeduid als voorzitter. De eerste dirigent werd diezelfde Willebrord Van Perck. Enkele andere voorzitters waren Edouard De Koster, Amand Stuckens, Henri Puttemans en Victor Mathurin. De harmonie is altijd gekend geweest voor haar feesten, reizen en haar vrouwencomiteit. Die laatste heeft in alle festiviteiten de hand gehad en organiseerde zelf ook reizen. Vandaag bestaat de Harmonie nog uit een twintigtal muzikanten, en dit jaar speelden zij onder andere op het Brusselse Muntplein ter ere van Toots Thielemans.

 Cecilia Evere - KH Sint-Cecilia Evere HR Sainte - Cécile Evere

SAY CHEESE

Lid worden?

Voor slechts € 15 per jaar kan je lid worden. Daarmee steun je onze vereniging en kan je van goedkopere tarieven genieten bij activiteiten. Bovendien ontvang je naast ledenblad 'De Kortweg' ook ons driemaandelijks ledenblad 'De Chouette'. Een gezinslid betaalt bijkomend €3. Surf naar www.willemsfonds.be/lid-worden en kies de afdeling Schaarbeek-Evere-Sint-Joosten-Node om je lid te maken.

Colofon

Redactie en foto's: Pieter-Jan De Coster, Michaël Tchongrack
Lay-out: Pieter-Jan De Coster, Michaël Tchongrack en sympathisanten

De Chouette of De Kortweg niet meer ontvangen?

Laat het ons weten via mail, telefoon of post.

www.willemsfonds.be/brussels-hoofdstedelijk-gewest

Willemsfonds Brussels Hoofdstedelijk Gewest

0490 47 66 79 of pjdecoster@willemsfondsbrussel.be

Henry Villardstraat 15, 1030 Schaarbeek

willems
fonds